

POŻĄDLIWIY (78) *ai*

pożądliwy (77), **pożądliw** (1).

o jasne.

comp i sup (5+1) (nå)pożądliwszy.

sg m N pożądliwy, pożądliwszy (22), pożądliw (1); ~ (*attrib*) pożądliwy (16); ~ (*praed*) pożądliwy (6), pożądliw (1) *RejPos*. ◊ *G* pożądliw(e)go (3). ◊ *A* pożądliwy (2). ◊ *I* pożądliwym (3) *HistAl*, *RejZwierc* (2), pożądliw(e)m (1) *RejPs*. ◊ *f N* pożądliwå, pożądliwszå (5). ◊ *G* pożądliw(e)j (1). ◊ *D* pożądliw(e)j (1). ◊ *A* pożądliwå (4). ◊ *I* pożądliwå (3). ◊ *L* pożądliw(e)j (1). ◊ *V* pożądliwå (1). ◊ *n N* pożądliw(e), nåpożądliwsz(e) (4). ◊ *G* pożądliwého, pożądliwszého (3); -ého (1), -(e)go (2). ◊ *D* pożądliwému, [nåpożądliwszému] (1); [-ému], -(e)mu (1). ◊ *A* pożądliw(e) (3). ◊ *V* pożądliw(e) (1). ◊ *pl N* [*m pers* pożądliwszy.] *subst* pożądliw(e) (1). ◊ *G* pożądliwych (4). ◊ *D* pożądliwym (1). ◊ *A* *subst* pożądliwé (11); -é (1), -(e) (10). ◊ *I f* pożądliw(e)mi (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI w.

1. *Pożądany, upragniony, wyczekiwany; desiderabilis Vulg, Calep, JanStat; optabilis Mącz, Calep, JanStat; exoptabilis Mącz, Calep; optatus Calag* (44) : *LubPs* Q2v, ff; W mieżkaniu śprawiedliwego fkarb pożądliwy *Leop Prov* 21/20; frebro moje y złoto zåbrålićie/ y požądliwe y co cudnieyffe rzeczy moje/ w niesłyćie do bożnic wåłfych. *Leop Ioel* 3/5, *Thren* 1/7, 10, *Os* 9/6; *BibRadz Gen* 3/6; *Optabilem rem narras, Pożądliwå rzecz powiedåz/ To yeft boże day to by tåk było. Mącz* 267a, 267b; *RejPos* 121, 141v; *Calag* 244a; *ZawJeft* 41; *Calep* 311b [2 r.], 390b, [735]b; Cżęłtoś był Pånie/ ich śprawå ziątrzony/ A gdyś ie karał/ gniewem porużony/ Widząc ich vćifk/ y lzy żåłobliwe/ Okåzowałeś folgi požądliwe. *GrabowSet* I2, F2, G2, N3v; A iuz nie bådź me ferce więcey fråfowliwe/ BOG ći dał y da iefczce cżåły požądliwe. *RybGęśli* C4v; å iż nåd ten [*pokój*] niemoże bydź nå świećie nic droższé⁸⁰ požådano/ y požądliwżého profżono *SarnStat* 1067, 4, 1085; *SkarKaz* 122b; *GosłCast* 9, 51; [An ego occasione mihi ostentatam, tam breuem tam optatam, tam insperatam amitterem. A więc bym był miał opuścić tåk przyştęp dany/ tåk krotki/ tåk požądliwy/ tåk nie/ śpodziewany [!]. *TerentMatKęł* E3; *UrzędowHerb* *3v; *StryjKron* 367 (*Linde*)].

pożądliwy komu, czemu (8): A nåpełnił myfli ich/ åż pråwie do fytołći rzeczåmi iem požądliwemi *RejPs* 159v, 63, 73, 78v, 148v; Abowiem tho wielka podechå v nich byłå/ iż vyrzeli onę gwiazdę/ å nåleżli przewodnikå do mieyfcå fobie požądliwego *RejPos* 36v; Abowiem nam ktorzy ieftełmy przez Krzeft iåko låtorofli w Pånå Chriftułå wådzeni/ co wdżięcznieyższego ålbo požądliwżego być może/ iåko to/ wziåwży krzyż nå nålze råmionå/ iść zå tym wodzem *KuczbaKat* 140; Ale/ komu pan ieft miłofciwy/ Dåie mu fen oczom požądliwy *KochPs* 191.

Wyrażenia: »z dawna požądliwy« (1): O wit ay [!] że mo[i]e dziecię z dawna požądliwe Panu Bogu czełcz y chwałå iż cie widzę żywe *RejJóz* P7v.

[»ratunek požądliwy«: vczynił rzecz Lełko ozdobnå/ powåżnå do wżyştkiego Rycerftwå/ [...] åby fię dzielnymi mężåmi wżyştcy być okazåli/ å małżonkom y dziåtkom [...] tåkże y kmiotkom fwoim/ ktorych w śprofnå niewolå Litwå pędzi/ åby dopomogli/ y råtunek zwiåzånym požądliwy dåli *StryjKron* 367 (*Linde*).]

bibl. »ziemia pożądlıwa« = *terra desiderabilis Vulg* (2): Potym zyemyę pożądlıwą zaś márníe wzgárdzili/ Onym obyetnicam Pánłkim namnyey nye wyerzyli *LubPs* Y3; *Leop Ier* 3/19, [*Zach* 7/14 (*Linde*)].

Szereg: »wdzięczny albo ([i]) pożądlıwy« (1): *KuczKat* 140; [A rośprośłyem ie po wślytkich kroleśtwach o ktorych nie wiedzą: y ziemiá opuśzczona ieśt od nich: przetho iż nie było kthoby przefedł y wrocił fie: y vczynili ziemię ták wdzięczną y pożądlıwą [*Terram desiderabilem*]/ puśtynią. *Leop Zach* 7/14 (*Linde*)].

W przen (3) : miły panie [...] racz łaską swoią tak ochędozyc nas: iź bychmy znali nad łobą kwitnące błogoflawienśtwa świętego bołtwa thwoiego; a racz nas naffycic onem pokarmem pożądlıwym *RejPs* 200.

Wyrażenie: »pożądlıwy port« (2): [*Bóg*] vśtánowiwśly wzburzone ony nówálnoći łáłkáwie ie [*ludzie wierzące*] do ich pożądlıwych portow raczy przywodzić. *RejPs* 160v; *RejPos* 50.

Przen (1) :

Wyrażenie: »ziemia pożądlıwa« (1): y będą was blogoflawionemi nazywác y powiádác wślyfcy Narodowie: bo będziecie wy ziemią pożądlıwą/ mowi Pan zaśtępow. *Leop Mal* 3/12.

a. [*W funkcji rzeczownika [od kogo]*]: Prorok opowiada przyście iego gdy mówi: przyydzie pożądlıwy od wślytkich narodów: to ieśt/ on Meśłyaź *BiałPos* 4 (*Linde*).]

2. *Gorąco pragnący, pożądlıwy czegoś; chciwy; cupidus Calag, Calep; optativus Mącz; percupidus Calag; appetens, cupiens Calep; impellens vel pronus ad concupiscendum, concupiscendi vim vel facultatem insitam habens Cn* (30) : *Mącz* 267a; *Cupiens – Pozadliwy. Calep* 278a, 278a.

pożądlıwy czego (4): *RejPos* 160; *Ambitiosus – Sławi pozadliwy, Sławifzie domągájący. Calep* 59b; *Cercopa – Zijsku pożądlıwi. Calep* 182b, 1140a.

pożądlıwy do czego (2): *RejPos* 289; *Empturio – Pożądlıwi ieśtem do kupieniá. Calep* 360b.

cum inf (2): Pożądlıwy pánowác. Et, Radby pánował. *Cupidus potentiae/ imperii. Calag* 64b; *GrabowSet* H3v.

Szeregi: »chciw(y), (a) pożądlıw(y)« (3): Pátrzayże ieśzcze tego miłościwego Páná/ iáko on ieśt chćiw á pożądlıw zbawienia náłzego. *RejPos* 160; *Calag* 64a; *Calep* 83b.

»chętlıwy, pożądlıwy« (1): Kto wykorzenić złego/ ieśt chętlıwy/ Bogoboynego vcźćić pożądlıwy *GrabowSet* H3v.

W przen (6) : [*spraw Panie*] áby fie wźdy śtála też kiedy poćiechá śmutney á pożądlıwey duśfy moiey. *RejPs* 211v.

Wyrażenie: »pożądlıwe serce« (5): *LubPs* Lv marg; Pan poznał á obaczył pożądlıwe y wierne ferća ich/ wypeńniał ony pożądlıwości ich/ zmiłował fie nád nimi. *RejPos* 213v; obaczywśly prośte á pożądlıwe ferce twoie do ználezyenia Bołtwa iego świętego [...] śamći oznaymić raczył Bogá Oycá śwego *RejPos* 289, 46, 143.

Przen (2) : *KlonŻal* Cv; potok żywy/ Przeyźrzyśtym źrzodłem płynie; Włańnościá śwą/ życźliwy/ Ziołká odżywia/ y kwiat pożądlıwy *GrabowSet* K4v.

α. *W funkcji rzeczownika (3)* : [spis tytułów *Apoftegmatów Reja*] Prawdziwy s pochlebca/ Dobry á Zły/ Vczynny z nieuczynnym/ Ołtrożny á niedbály/ Niefortunny s fortunnym/ Zycźliwy s požądliwym *RejZwierc* B3v, 232v [2 r.].

a. *O pragnieniach ludzkich (7)* : *RejPs* 89v, 135v; Wiárá á nádzyeyá zwyciężáią rozgniewánye zá požądliwą próżbą człowieká wiernye pokutuiącego. *LubPs* K4v *marg*; Wyznánie niegodności człowieká wyerne⁸⁰ z modlitwą požądliwą/ áby go Pan íam godnym vczynił ku poznánium iáwney á iáíney prawdy. *LubPs* aa5v *marg*, Iv *marg*, ee5 *marg*.

Wyrażenie: »kochania požądliwe« (1): zwyczáie/ y kochánia [= *pragnienia*] ich [*dorastających chłopców*] požądliwe [*Consuetudines autem oblectamenta et ardores*]/ do których íię w onym wieku zápaláią/ niemáiąc żadnego rozłádku vcźciwości/ nie mogą być dobre *ModrzBaz* 11.

3. *Lubieżny; concupiscibilis HistAl, Cn; libidinosus Calag (4)* : *Calag* 541a; Dla tegom śwíetá zacné łobie zamysłiá/ Abym dziś požądliwą myśl íwą náćiefziá. Sámá z íáwym zořtawfzy w domu bez przeřzkody *GosłCast* 51.

Wyrażenia: »požadliwa lubość« (1): (*marg*) Czemu to nie ma być pozwolono żebyfíe IEzus począć miał z náíienia Iozefowego choć bes złączenia małżeńfkiego. (–) Gdyż by fíe to [*poczęcie Chrystusa*] (iefliby to iuż ták było) ítáło/ nie prze co innego/ íedno dla wwiárowánia fíe požądliwey lubości *CzechRozm* 162v.

»smysł požądliwy« (1): A to mowíąc wezrzał ná íię [*Anaktanabus na królową Olimpię*] ímyflem požądliwym [*aspexit eam sensu concupiscibili*] *HistAl* A3.

Synonimy: 1. *oczekany, oczekawany, oczekiwany, spodziewany*; 2. *pragnący*; 3. *jurny*.

Cf **NIEPOŻĄDLIWY, POŻĄDAJĄCY, POŻĄDANY, POŻĄDNY**